

R. P. Thomæ Tamburini Ë Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

6. Quid operetur metus levis injustus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

nium. Cum hi ego sentio, & ratio mea est, quia in iure naturæ impossibile est, ut ex iniustitia oriatur iustitia, seu ius; licet in physicis ex vicio profluere non potest actus virtutis; & in metaphysicis ex differentia. Confiteri non potest risibilitas; sed si ex contractu mercedioso oriatur obligatio iustitiæ, sanè ex iniustitia oriatur iustitia, ergo &c. Minor probatur; nam obligatio iustitiæ oriatur ex contractu per injuriam extorto, hoc est, ex contractu iniusto, atque adeo ex iniustitia. Quoniam ergo ejusmodi contractus obligationem non parit, contractus essentialiter non erit, qui deficiat, *Utro citroque obligatio.*

15. Confirmatur. Nam qui per metum iniustum extorquet contractum, & ex eo aliquid habet, teneatur illud statim restituere, ut concedunt ipsi adversarii apud Castro P. l. c. 3. ergo signum est contractum esse nullum, secus expectari posset, donec Iudex irritaret; scio reservationem quorundam apud Sanch. de Lugo, Castro P. citatos, sed non satisfacit, id quod tamen fuscè persequi nobis otium non est.

16. Ex dictis solvitur. Ratio adversariorum illata num. 13. nego, cum adesse sufficientem consensum, ut in casu nostro requiritur: quamvis enim adsit consensus voluntarius sufficiens ad meritum, vel peccatum, quod solum num. 1. docuimus, tamen, quia ex ejusmodi consensu voluntario, sed per injuriam extorto, non oritur obligatio iustitiæ, quæ est de essentia ejus consensus, qui est contractus, id est sufficiens in casu nostro non est. Id quod solvit illud de Baptismo, & Sacramento, ad quæ (præter matrimonium) satis est consensus voluntarius, & liber, non verò requiritur consensus, qui sit contractus. Quod si ex Baptismo, vel alio Sacramento oritur obligatio ad servanda præcepta Ecclesiæ, &c. non est hæc obligatio iustitiæ orta ex contractu, de quo loquimur, sed alterius virtutis, ut Religionis, &c.

17. At in promptu sunt multa jura. l. 1. de rescind. vend. qui in carcerem, 22. ff. de eo quod met. l. 2. de jud. & alibi, sententia contractus aliquos ex metu esse infirmandos, ergo supponuntur esse ex se validos; Adde esse nonnulla iterum jura, quæ dicunt, vel insinuant esse validos.

18. Respondeo esse etiam iusta, quæ dicunt hos contractus esse irritos: unde nego consequentiam; illa enim jura, quæ nobis videntur contraria, solum statuunt eos esse declarandos nullos, ita Pont. lib. 4. de marim. cap. 8. n. 8. in fine, sicuti re ipsa sunt: id quod iura faciunt ad positivè retundendos contractus iniustos, & injuriosos; Et certe frequenter id necesse est, propter illos, qui contrariam sententiam sequuntur, quæ certe probabilis est.

19. Ad id, quod additur, deo vel ea jura loqui de metu levi, ut mox §. 6. dicemus, qui contractum nequaquam irritet in foro externo, vel loqui de validitate quæ ad forum externum, sic Onate tom. 1. de contr. tr. 1. diff. 3. sect. 13. n. 239. jura enim antequam contractum meticulousum irritum declarant, eundem validum esse quæ supponunt, quæ ob bonum regimen (ne turbentur inter se sine autoritate Iudicis contrahentes) permittunt.

20. Sed quid respondebimus ad paritatem de dolo, quæ ab adversariis magni fieri videtur? Communis est opinio, sic Castro P. de Lugo l. c. alique invalidos esse contractus, qui celebrantur ex dolo dante causam ipsi contractui, ex dolo, inquam, versante circa substantiam rei, at ex dolo versante circa accidentia validos esse: v. g. si mihi vendis vitrum, fingendo esse gemmam, venditio invalida est: mihi vendis equum multorum annorum pro juvene, valida est iure naturæ; & per aliquos etiam iure positivo, venditio, licet possit per Iudicem irritari pro arbitrio illius, qui fuit deceptus, dummodo contractus non sit ex natura sua indissolubilis, ut est matrimonium. Hoc posito sic arguunt: Contractus per dolum extortus circa accidentia est iniustus, & tamen est validus licet irritandus, ergo ejusdem rationis erit contractus per metum extortus.

21. Respondeo, primò quidem. Quid si negetur hoc antecedens, scilicet contractum hunc esse validum,

ut erit plures negant, sic Re bel. p. 2. lib. 1. g. 6. sect. n. 11. apud citatum de Lugo; sed expeditis secundò. Distinguo idem antecedens, est iniustus quoad substantiam nego, quoad accidentia concedo, atque ad id est validus, quæ parte est iustus, id est, quoad substantiam concedo: quæ parte est iniustus, id est, quoad accidentia nego: ex hac enim parte, cum adsit injuria, obligatio iustitiæ fluere non potest, nam propterea compensari omnino debet. Atque hinc confirmo nostram doctrinam, cum enim in contractu meticulouso injuria sit in tota substantia, ut nemo negat, atque adeo nullatenus pars sit iusta; non poterit ab illo ex ullo capite oriri ius. Rursus si metus, atque injuria in casu nostro cadit in totam substantiam, cur adversarii ducunt paritatem à contractu dolo circa sola accidentia? debuissent profectò ducere ex contractu dolo circa substantiam, quo pacto illis nullo modo suffragatur paritas, cum contractus dolo circa substantiam, per omnes, nullus omnino sit.

Metus gravis in matrimonio.

22. Ex his sequitur, primò Matrimonium ex dicto metu contractum esse iure naturæ nullum, quia illud etiam ut Sacramentum fundatur in contractu valido. Adde annotatum fuisse ab Ecclesiâ, c. Significavit, de eo qui duxit in matrimonio, cap. requisivit, cap. gemma, de sponsalib. Item alias annullatum fuit matrimonium clandestinum à Tridentino sess. 24. cap. 3. de reform. marim.

Metus idem in aliis Actibus.

23. Sequitur secundò, ut pronuntietur, an alii actus celebrati ex ejusmodi metu, sint iure naturæ nulli, esse noster naturam actuum expendendam. Si enim ejus sunt generis, ut debeant parere obligationem iustitiæ, eo ipso sunt nulli, quia metus est in causa, et non oritur, sicuti modo statimus, dicta obligatio. Hujusmodi sunt promissio sponsalium, ipsa sponsalia, promissio vel traditio dotis, venditio, emptio, & universum omnis traditio, vel promissio aliis obligationibus. Si verò sunt ejus generis, ut ad eorum validitatem satis sit esse voluntarios, ac liberos, nec debent dictam iustitiæ parere obligationem, erunt (quantum ex hoc capite metus) latis validi, licet possint à Iudice rescindi, & videndum an ex alio capite invaliditatem forte Contraxerint.

24. Certè Sacramentum validè confertur, si suscipiatur ex metu, ut modo num. 1. diximus: & absolutio, v. g. ab excommunicatione, vel interdicto ex simili metu collata, (cum voluntaria absolute sit) valida item ex se esset, tamen quia invalidata est ab Ecclesiâ, c. Unico de iis, quæ vi, in 6. nullit. ex metu confertur; lege Castro Paluum tom. 1. tr. 2. q. 1. p. q. 4. n. 2. & Joannem de Lugo de iustitia, tom. 2. diff. 22. sect. 7. n. 120. aliosque ab ipsis laudatos, qui de constitutione procuratoris, de sententia Iudicis, de confessione jurisdictionis, de electione, & similibus ex metu factis late disputant, an quamvis ex hoc capite metus, quoad validitatem non claudicent, quia eis sufficit esse voluntarios, invalidi nihilominus ex alio alio capite inveniuntur.

§. VI. Quid operetur metus levis iniuste incussus. Contractus ex metu levi iniusto.

2. Metum illum, qui respectu viri prudentis est levis, respectu verò mulierculæ, v. g. est gravis, huc non advocamus, quia de illo, utpotè tunc gravi, in præcedentibus disputatum est; loquimur ergo nunc de metu omnibus expensis levi, hoc est, de metu alicui, licet iniuste incusso: nihilominus tam modico, etiam respectu subjecti, cui incutitur, ut insufficientis sit ad ipsum graviter conturbandum, & querimus: An si quis ex hoc levi metu, quasi ex levi tentatione, cui facili negotio resistere potest, commotus inear contractum quempiam cum aliquo (præter matrimonium, de quo mox separatim) validè inear?

2. Convenimus ejusmodi contractus, sive onerosos, sive

inter vivos esse validos. Ratio aliorum est, sic de Lu-
gus citandus n. 135. quia si contractus sunt valide ex
sententia facti ex metu gravi; ergo, multo magis
ex levi. Sed nos, qui hoc antea dicens, præcedenti
non admittimus, aliam rationem mox num. 4. proferemus.

Præterea quoniam contractus iniustus ex metu gra-
vi rescindi solet à iudice, ut supra innuimus, quæ-
ritur & hic, an etiam iniustus ex metu levi à iudice res-
cindatur, & facilis, communisque est responsio ne-
gativa; ne enim detur ansa litibus, ita iuribus sanc-
tum est.

Superest ergo controversia, quid in foro con-
scientiæ? Rescindi docet nonnulli, cum Castro P. l. 1.
p. 1. n. 2. atque adeo eum, qui accepit aliquid ex huius-
modi contractu, teneri ante omnem sententiam restituere
et, quia etiam qui levi metu inquit, injuriam facit.
At alii cum Medina Cod. de restit. q. 3. causa 2. vers. si fiat
remissio, Pontio, l. 3. de mar. cap. 10. n. 5. hæc duo negant,
cum enim nec in foro conscientiæ rescindi possit, nec
exorta tali metu esse sub obligatione restituenda. Cum
his posterioribus ego sentio, & ratio hujus, & doctrina
date num. 2. sit, quia metu levis est in potestate patientis
metum, hoc est, faciliè illum homo repellere valeat, illique
non acquiescere, ideo enim est & appellatur levis; qua-
re qui non repellit, præsumitur etiam in conscientia fo-
re libere velle contrahere, nec ipsi factam esse injuriam
ob alio; libere enim, & sine injuria tibi donator con-
trahere mihi videtur; tam leve impedimentum, tam le-
viter obstitens (ut supponimus; non secus esset metus
gravis non levis) à te removere, cum faciliè posses, ultro
negligis.

Hanc rationem Castro Palau l. 2. & de Lugo tit. 1.
de iust. d. 2. n. 134. sine, referunt ex Pontio; verum ne
stant quidem (quod mirum est) solvere; Certe, ex
ipso Castro Palao, d. 2. p. 1. n. 10. aliisque, contractus iniustus
ex metu gravi iuste incusso sunt validi, quia per metum ju-
stum, nulla fit, ut ipse etiam mox s. sequenti dicemus,
contrahenti injuria: at in casu nostro nulla ita fit con-
tractabilis injuria, ergo, &c. Idem Castro Palau l. 1. p. 1. n. 2.
num. 4. docet contractum initum per importunas preces,
scilicet metu levi per Thomam Sánchez lib. 4. de mar.
cap. 7. n. 7. contineri valdum esse, quia, illas faciliè
item potest quis repellere: ergo.

Obijcit de Lugo tom. 1. de iust. d. 2. sect. 7. n. 142.
contractus initus per dolum leviem est, saltem ex parte
injustus, pro portione scilicet, qua dolum is levis dat
causam contractui, & saltem, pro rata aliqua, restitui de-
bet ea, quæ ex illo dolo levi conquiruntur; nam pari
modo quæ ex consilio levi alicujus aguntur, impurantur
saltem ex parte dantis consilium, quatenus cum aliis con-
siliis is concurrat ad actionem. Licet igitur metus levis
leviter concurrat, leviterque commoveat hominem ad
contrahendum, tamen dat, saltem ex parte, causam
contractui, & consequenter incutiens metum illum te-
metum, saltem ex parte, facit injuriam, adeoque saltem pro
rata injuria, ad restitutionem tenebitur.

Respondet, Qui quid sit de doctrina anteceden-
tis, certe pro casu nostro adest manifesta disparitas. Qui
enim dolum patitur, cum fallatur, quamvis leviter non
habet in se principium tollendi illam, quamvis leviem
dolum, ideo non voluntarie, etiam quoad illam partem
se gessisse nullo modo præsumi potest. At metum leviem
patiens, videt eum esse metum leviem, & faciliè illum
posse abs se totaliter rejicere, & tamen non rejicit: qua-
re nunquam concedendum est Joanni de Lugo metum
leviem reipsa influere in consensum, nec ut unicum mo-
tivum, nec ut partiale. Ratio est jam dicta, quia, cum fa-
ciliè possit leviem metum à se quis tollere, si non tollit,
non consensit, seu non consentire præsumitur ex vi me-
tus; sed ex sua libertate. Atque ex hoc patet ad illud de
consilio levi. Consilium enim quamvis leve partialiter
influit, unde non est mirum, quod illud dans teneatur
ad restitutionem, saltem juxta consilii mensuram; at no-
nne metus non influit, ut dictum est.

8. Ex opinione aliorum num. 4. & lata inferitur eum,
qui consensit ex importunis solis precibus, vel ex puro
metu reverentiali, quæ in sententia aliquorum metum
affectu leviem diximus supra, s. 1. n. 8. & 9. inferitur, in-
quam, non teneri stare contractui, atque adeo eum,
qui ex ejusmodi contractu aliquid accepit, teneri re-
stituere: Unde mulier, vel filius, vel subditus, qui à
tali metu reverentiali, vel dictis precibus ductus, Maria-
to, Patri, Superiori fidejubeat, etiam cum debitis so-
lemnitatibus, solvere legata, seu aliud quidpiam pro-
mittat, vel hereditatem renuntiet, &c. non tenebitur
ex hac opinione, prædictis contractibus stare, immò si
quid ex vi horum forte solvit, poterit se clam compen-
sare, quando aliam non habet viam recuperandi suum,
& is, qui aliquid accepit ex iisdem contractibus, tenetur
ante omnem sententiam in conscientia restituere. Ita
Castro P. l. 1. n. 2. d. 1. p. 1. n. 3. Ratio est, quia in hac sen-
tentia contractus ex metu levi initus rescinditur, & obli-
gatorius in foro conscientiæ non est.

At verò ex doctrina à nobis allata eodem num. 4.
inferitur contrarium, hoc est, ejusmodi contractibus stari
dum esse, & illum filium, uxorem, subditum teneri solve-
re, nec ab iisdem, si quid solverint, posse intentari clan-
culam compensationem, & qui aliquid ex horum con-
tractuum vi accepit, non teneri restituere. Ratio est; quia
per nos, non est iniuriolus, atque adeo est obligatorius
ejusmodi contractus.

Hæc sententia probabilior mihi est, ut vidimus: con-
traria, saltem propter bonorum auctorum reverentiam
probabilis est, illamque, ejusque illationes num. præceden-
ti dictas sequi tuto potes. Vide Tancred. l. 4. d. 9. de ma-
trim. contra Pontium pro ea argumentem.

10. Qui auctores, ut Petr. Navarr. lib. 3. de restit.
cap. 1. d. 7. num. 332. Sarmiento lib. 2. select. cap. 11. num. 10.
recte advertunt non omnia, quæ faciunt subditi, ob reve-
rentiam superiorum, esse in conscientia modo dicto
num. 4. rescindenda, multa enim agunt, v. g. filii, ut pa-
rentibus gratificentur, quæ licet aliter non facerent,
libenti tamen animo faciunt. Solum ergo ea etiam in
ipsorum sententia rescissioni sunt obnoxia, quæ à subdi-
tis fiunt quasi coactis, & voluntate omnino repugnan-
te, sed præ timore, & reverentia contradicere non au-
dentibus.

Matrimonium ex metu levi iniustum.

11. Matrimonium contractum ex metu gravi injustè
ad illud extorquendum incusso, invalidum est, ex su-
pra dictis, at contractum ex metu levi estne invalidum?
Quamvis inodè num. 4. statuerimus ceteros contractus
ex metu levi iniusto celebratos validos esse, tamen de
matrimonio potior apparet difficultas, quia cum sit in-
dissolubile, ac perpetuum vinculum, debet esse omnino
& perfectè liberum, atque adeo, dicit aliquis, ne levi qui-
dem metu extortum.

12. Dico esse probabile matrimonium metu levi in-
justè ad hoc incusso celebratum, nullum esse in foro con-
scientiæ, idque potissimum propter dictam rationem
perfecti consensus ad matrimonium requisiti: & Sanch.
l. 4. mar. d. 17. num. 2. de Lugo tom. 2. de iust. d. 2. sect. 7.
n. 141. sine; at multò esse probabilius validum in eodem
foro esse, tum jure naturæ, tum positivo: ita idem San-
chez ibid. Pont. lib. 3. de mar. cap. 18. num. 1. alique. Ratio
potissima est, quia cum metus levis sit in potestate ma-
trimonium contrahentis, & faciliè illum, is depellere pos-
sit, si non depellit, libere, & perfectè sine ulla coactione
contrahit, & cum perfectissima libertate consentit, ut ex
supradictis à n. 4. patet, ex quo ratio præcedentis senten-
tiæ solvi utcumque possit.

Alii actus ex metu levi iniusti.

13. Non vitari hos actus colligitur ex dictis; sunt
enim absolute voluntarii, nec injuriam patiuntur ex levi
metu

metu qui facile repellitur potest, ergo non est caput, unde claudicant.

§. VII. Quid operetur metus gravis, vel levis iuste incussus?

Contractus ex metu levi, vel gravi iusto.

1. Si quando quis, V. G. Petrus minetur alicui, tol-
lere, vel non tribuere id, quod ab ipsius Petri li-
bertate dependet, non cadit in questionem, an per eum
metum contractus quicunque initus valeat: vel et enim
sine controversia. Ita Castro 9. tom. 1. tr. 2. d. 1. p. 7. num. 2.
Sanchez, de matr. lib. 4. d. 5. numero 18. Ita V. G. Petrus
alicui committatur: Nisi contrahas cum mea filia natri-
monium, nequaquam tibi clarior centum aureos, vel tol-
lam a te equum, quem tibi commodavi. Certe matrimo-
nium ex hac comminatione contractum validum erit.
Ratio est quia tunc non jam terretur metu mali, seu pœ-
næ, sed spe præmii, vel mercedis excitatur: spes autem
seu boni expectatio auget, ut supra dixi, voluntarium,
non minuit.

2. De vero igitur metu, sive gravi, sive levi, si sit
iuste incussus ad extorquendum contractum, adhuc di-
co, illum non irritare, sed esse contractum in utroque
jure naturæ, & Ecclesiastico validum. Ita Castro 9. l. c.
p. 10. Sanchez, cit. d. 13. num. 3. Pont. cit. cap. 10. Ra-
tio est, quia radi, unde nullus sit, vel rescindi possit
contractus, est injuria, quæ fiat contrahenti, at nulla
injuria fit ei, qui sibi causa est metus: ergo, &c. quid
enim tibi injuriæ itego, si dicam: Nisi mihi hoc ven-
das, accusabor te jure de homicidio à te patratore gratiam
potius à te numero, quippe, tibi propono hoc reme-
dio malum punitionis tibi debita posse non difficulter
effugere.

*Matrimonium ex metu quocunque iuste
incussu.*

3. Quid de Matrimonio? idem esto judicium ex pro-
babiliori sententia, sive metus a lege: sive ab alio quo-
cunque proveniat. Ita Sanchez citat. d. 13. num. 3. Pont.
cit. cap. 13. Less. lib. 2. cap. 17. d. 6. numero 41. de Lugo
de justit. tom. 2. d. 22. sect. 7. numero 159. Ratio est, quia
etiam in matrimonij contractu tota ratio illius irrita-
tionis est injuria, quæ fiat in illo contrahendo: at in ra-
tu nostro non fit injuria, ut patet ex numero precedente,
ergo, &c.

Dices, at matrimonium debet esse perfecte liberum,
quæ libertas certe læditur per metum etiam iuste incus-
sum ad extorquendum matrimonium. Respondeo non
lædi injuste, sed iuste; matrimonium autem debet esse
perfecte liberum libertate non laesa injuste, non vero li-
bertate quomodocunque perfecta: sic à Castro Palao
respondetur huic rationi; sed quia alicui videri poterit
rationi non plene satisfieri, addo & auctoritatem multo-
rum, ut Covarr. Manu. Gutier. aliorumque apud cita-
tos, asserentium ejusmodi matrimonium nullum esse, non
puto improbabilem ipsorum opinionem.

4. Brucina, de matr. quæst. 3. p. 8. à num. 10. alique
nonnulli, ut Coninch. disp. 82. §. 1. num. 15. apud Sanchi.
& Castro P. cit. distinguunt in hunc modum: Ejusmodi
metus gravis iuste aliquando incutitur ad alios fines, ali-
quando ad extorquendum matrimonium, V. G. habet
Cajus jus accusandi Titium ob injuriam sibi illatam per
furtum mille aureorum; potest tunc Cajus metum accu-
sationis incutere Titio ad extorquendos mille aureos, di-
cens: Redde mihi aureos, secus te accusabo, at non potest
licite dictum accusationis metum incutere ad extorquen-
dum matrimonium, sic dicens: Duc meam filiam secus te
accusabo. Ratio est, inquit quia hic metus injuste in-
cutitur ad hunc finem matrimonij, cum ipsius libertati
repugnet: at vero ad finem extorquendi aureos iuste
incutitur, quia ad eos recuperandos utitur Cajus mo-

do licite accusationis. Pari modo si Index minetur car-
cerem Petri suppositori Virginis, nisi illam ducat, vel
dotes, tunc licite (ajunt,) & iuste Index carcerationis
metum incutit ad extorquendum matrimonium, quia
suppositor tenetur secundum leges illud celebrare.

5. Sed nos præsumimus in utroque casu, & exemplo
esse vandum. Ita Castro P. 1. tr. 2. d. 1. p. 7. num. 2. de
Lugo citat. d. just. d. 22. sect. 7. num. 60. Ratio est, quia in
utroque abest injustitia, & coactio. In iudice jam spon-
te conceditur in alio probatur; quia tunc Cajus non se
illicite gerit, nam si recte, & attente res expendatur,
Cajus non minatur accusationem; quia Titium absolu-
te nullo modo cogit, sed solum sub conditione propo-
nit ipsi Titio, ut, si velit evitare accusationem, cui ipse
causam libere dedit, & quam sine peccato deferre Cajus
potest, sibi libere ducat. Non tamen interim nego
propter extrinsecam Doctorem auctoritatem, atque co-
rundem non contemnendam rationem posse Bonacina
opinionem probabilem reputari. Vide Tancredum con-
tra Pontium lib. 4. de matrim. l. 2.

Alii actus ex metu iuste incusso.

6. Alii quicunque actus ex metu iusto quomodo-
cunque incusso valere sunt, si enim, validi sunt contra-
ctus, & matrimonia, multo magis ceteri actus, qui
pauciores, infortiusque conditiones requirunt, & ex alia
parte satis sunt voluntarii, ut suo loco supra, universe
conclusimus.

§. VIII. Quid operetur metus sive gravis, sive
levis in votis etiam solemnibus, qualis est
professio in Religione.

1. Instat peculiarem de hac re brevem questionem,
quia suis peculiaribus scaturit difficultatibus.

Qui aliqui Deo voverunt motus timore periculi pro-
venientis ex causa non libera, ex periculo, V. G. quod
infertur ex tempestate, ex morbo, &c. dicitur vovere
ob metum incussum ab intrinseco: qui motus timore pe-
riculi quod infertur à causa libera, V. G. à Latrone, à
Iudice, &c. dicitur vovere ob metum incussum ab ex-
trinseco.

2. Jam si metus levis, vel gravis sive iustus, sive in-
justus, sive ab intrinseco, sive ab extrinseco non incussus
sit ad sistendum extorquendi votum, certum est nihil officere
validitati voti: votum ergo erit, & obligabit. Ita can-
chez lib. 4. de dec. c. 3. num. 4. Castro P. tom. 3. de voto, d. 1.
p. 5. num. 2. Ratio est, quia tunc à nemine impellitur vo-
vens, sed sponte sua illud eligit, tanquam remedium
imminenti mali, hoc reducitur quando elicitur votum,
tanquam conditio oblata ad malum evitandum, de qua
re videatur Sanchez ibid. num. 5. & lib. 4. de matrim. d. 12.
num. 12.

3. At vero metus gravis injustus ad extorquendum
votum ab aliquo incussus, illud sive simplex, sive solem-
ne professionis invalidum reddit, saltem ex jure positivo
& per aliquos, etiam ex jure naturæ, unde, ut non serve-
tur, relaxatione nequaquam eget. Sic Sanchez, lib. 4. in
Decalog. cap. 3. num. 12. Sotus, Abbas, Navarrus, Arg. To-
let. Sa. alique ibid. cit. Ratio est, quia ex una parte votum
describitur esse spontaneum Dei obsequium, unde ory-
nino voluntarium esse convenit, & ex alia parte irritum
esse votum sic emissum declaratum est ab Ecclesia. Ita
Sotus alique apud eundem Sanchez l. c. num. 6. & apud
Castro P. tom. 3. d. 1. de voto part. 5. num. 6.

4. Hinc merito deducunt aliqui, ut Navarr. Sa, To-
let. alique cum Sanch. lib. 4. in Decalog. cap. 3. num. 12. initia-
tum Ordine Sacro metu viri constantis, non teneri Vo-
to Castitatis ordini annexo, atque ita posse sine ulla
dispensatione ad nuptias transire, si nolit in Ordinis
Sacri usu permanere: sic Sanchez, d. cap. 3. c. 18. movent
tamen, si cessante metu, vel semel eo ordine usus sit, quod
nequeat resiliire: quia usus ille est ordinis ratificatio:

ratificatio